

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

57. An illegitimus dispensatus ad Ordines sit capax pensionis? Et discutitur illegitimum dispensatum ad beneficia non censi dispensatum ad pensionem. Ex part. 8. tr. 3. res. 38.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

latis, ob quam non potest ad Ordines promoueri: & ita docent Henriquez lib. 14. de irregularitate, c. 2. n. 10. & alij, quos citato nomine refert Azorius tom. 2. lib. 6. c. 3. q. 4. Sed communis sententia negat, ut testatur Azorius ibidem, quest. 4. & 5. tenet Auila part. 7. disp. 3. dub. 6. §. 4. notandum, & plurimi quos allegat, & sequitur Garcias part. 1. de benefic. cap. 6. n. 71. & part. 7. cap. 2. num. 68. quia dispensatio est stricti iuris, & irregularitas illa intelligitur auferri solum quoad expressa: & facit quod habetur in d. c. 1. de filiis Presbyter. in 6. §. ille vero, quod si Papa dispenset cum illegitimo ad beneficium, non potest per hoc, nisi vnum obtineat, quia dispensatio est exorbitans, inquit textus, & tanquam odiosa restringenda.

1. Itaque dicendum est illegitimum, seu irregularem dispensatum ad Ordines, non censi dispensatum ad beneficia simplicia. Ratio eorum est, quia Ordo, & beneficium sunt diuersa, nec necessariò conueniunt. Cum igitur dispensatio, tanquam odiosa, sit potius restringenda, quam amplianda; consequens si est concessa tantum ad Ordines, non debet extendi ad beneficia. Et ita prater Theaurum tenet hanc sententiam Suarez de censur. disp. 4. sect. 3. num. 3. in fine. Maceratenis lib. 1. res. 9. n. 10. Campanile in diuersis. C. an. ubi. 1. c. 13. n. 56.

RESOL. LVI.

An illegitimus, vel irregularis dispensatus ad Ordines sacros censetur dispensatus, ut possit obtinere beneficium simplex?

Ex quo inferri privilegium, seu dispensationem quantum odiosa sit, extendi debere ad ea, quae illi sunt necessario conuenientia, & sine quibus effectum habere non potest, & pro praxi explanantur aliqui casus.

Et an dicta in hac, & superiori Resolutione non procedant, quando cum illegitimo dispensaretur absolute in irregularitate, quia tunc extenditur dispensatio non solum ad beneficia simplicia, sed ad curata? Ex part. 8. tract. 3. Resol. 38.

1. Affirmatiuè respondeo cum Castro Palao tom. 1. tract. 3. disp. 4. punct. 9. n. 8. vbi sic ait: Nonquam est facienda interpretatio privilegij ita strictè, ut reddatur privilegium inutile, non dubium C. de legibus, quia inutilem, & frustraneam actionem efficit, non decet Principem. Quapropter cum privilegium tendat ad concedendum aliquid privilegiorum, quod aliis ei non liceret, semper extendenda est interpretatio, quantum fieri potest, ut hunc effectum operetur; neque contenti esse debemus, ut confirmet, quod aliàs licet privilegiorum, nisi ad id manifesta ratio coget: sic tradit Nauarr. summ. c. 12. n. 79. & in Apolog. de redivis. quast. 3. membr. 6. num. 3. Salas de legibus, disp. 17. sect. 8. numer. 46. Suarez de legibus. c. 28. n. 2. Ex quo fit, privilegium, seu dispensationem, quantumvis odiosa sit, extendi debere ad ea, quae illi sunt necessariò conuenientia, & sine quibus effectum habere non potest; quia dans formam, dat consequenter quae ad illam requiruntur: sic Angelus verb. dispensatio, num. 9. Syluester 9. §. 9. Bonacina disp. 1. quest. 3. punct. 7. §. 1. num. 5. Suarez lib. 6. cap. 11. numer. 10. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 1. num. 19. vbi pluribus relatis dispensationem ad plura beneficia, simul esse dispensationem in residentia vtriusque, & dispensationem in minori aetate, ut beneficium parochiale habeat, esse dispensationem in obligatione assumendi intra annum Sacerdotium, & Parochum dispensationem, ne intra

Tom. III.

annum iordinetur, simul esse dispensationem, ne eius beneficium vacari possit, quia non vacatur, nisi ob culpam, quae nulla est stante dispensatione; & idem aliis relatis docet Sanchez num. 24. de Episcopo, cui est dispensatio concessa differendi consecrationem ultra tres menses à iure praescriptos, non inquam, eius beneficia vacari posse; quia nullam committit culpam. Aliud etiam exemplum adducit num. 27. quod mihi optimè probatur, inquit enim, si cum illegitimo, vel aliàs irregulari dispensetur ad omnes Ordines, vel ad sacros Ordines, dispensati simul ad beneficium aliquod simplex, quo possit Ordinibus insigniri: quia sine huiusmodi titulo nequit promoueri in facis, ex Trident. sess. 21. de reformat. Neque obstat habere patrimonium, seu pensionem, quia pensio, aut patrimonium non per se sufficiunt ad Ordines sacros recipiendos, nisi adsit necessitas, vel utilitas Ecclesiae. Hucusque Palaus loco citato.

2. Et ratio nostrae affirmatiuae sententiae est, quia licet Ordines sacri, & beneficium simplex, diuersa sint: tamen sunt annexa quasi inseparabiliter, cum non deceat quempiam ad sacros Ordines promoueri absque titulo beneficii, idque prohibuit Concilium Trident. sess. 21. cap. 2. de reform. quamvis promouendus patrimonium, aut pensionem habeat; nisi quasi dispensatiuè, ratione necessitatis, vel utilitatis Ecclesiae. Ergo, &c.

2. Notandum quòd dicta in hac, & superiori resolutione non procedunt quando cum illegitimo dispensaretur absolute in irregularitate, tunc extenditur dispensatio non solum ad beneficia simplicia, sed etiam ad curata. Quia tunc signum est, dispensationem esse totalem: tum quia verba absoluta integram absolutionem important: tum etiam, quia non est maior ratio, cur ea dispensatio, ad vnum potius, quam ad alium effectum protrahatur, nisi vbi facultas dispensantis coartata effectum enim dispensatio adaequabitur potestati.

RESOL. LVII.

An illegitimus dispensatus ad Ordines sit incapax pensionis.

Et discutitur illegitimum dispensatum ad beneficia non censi dispensatum ad pensionem. Ex part. 8. tract. 3. Resol. 39.

1. AD hoc dubium sic respondet Pater Thefaurus in praxi de penit. part. 2. c. 2. Illegitimus est incapax pensionis ob irregularitatem; sed an dispensatus ad Ordines remaneat incapax pensionis, aliqui dicunt esse incapacem, nisi super hoc etiam dispensetur: & hanc probabiliorem ait Castro Palao tom. 2. de Religione, tract. de benefic. disp. 1. punct. 11. §. 3. n. 5. & tenet Rebuffus in praxi ut. de dispensatione ad plura. n. 65. vbi ait, illegitimum dispensatum ad beneficia non censi dispensatum ad pensionem, per cap. quamuis, de prebend. in 6. tamen contrariam probabilem ait Castro Palao & ibidem & ita tenet Rota decis. Seraph. 1264. num. 2. vbi plures referunt decisiones; & assert rationem Rota, quia illegitimus non est incapax pensionis, nisi ratione defectus ad clericatum; vnde inquit dispensatum ad clericatum non indigere vlla dispensatione ad pensionem: & idem habet Rota Buratt. decis. 53. n. 2. excipitque pensiones super beneficio parentum, ex Trident. sess. 25. cap. 15. ref. Buratt. ibid. n. 4. Hucusque Thefaurus.

2. Non deseram tamen adnotare, Merollam tom. 1. disp. 4. cap. 6. n. 50. & Garfiam de beneficiis, tom. 2. disp. 4. cap. 6. n. 50. & Garfiam de beneficiis, tom. 2. disp. 4. cap. 6. n. 50. & Garfiam de beneficiis, tom. 2. disp. 4. cap. 6. n. 50.

S 3

part. 14

Sup. hoc id
tom. 1. tr. 5.
Ref. 123. §.
Verum in
ne, & seq.

YLANE
OHNIA
TO. III. IV. V
E. III

part. 1. cap. 5. num. 120. observasse contra decisionem Rota in contrariis allegatam, esse styllum Datarie, & Cancellarie cui magis standum est, tanquam magis propinquo Papae. Ideo tu cogita.

RESOL. LVIII.

An dispensatio cum illegitimo ad beneficium ardeanda sit ad primum beneficium? Et notatur dispensationem simpliciter concessam illegitimo, vel irregulari, ut possit obtinere beneficia, intelligendam esse de beneficiis simplicibus, & non extendi ad curata, & dignitates? Et queritur, an dispensatus ad beneficium Curatum non egeat noua dispensatione pro Episcopatu? Et homicida, si per dispensationem legitimam sit habilis ad omnes ordines sacros, & illorum usum, an videatur factus habilis ad beneficium curatum, & Pontificale? Exp. 8. tr. 3. Ref. 40.

§. 1. Negatiue respondeo Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 31. num. 11. vbi sic ait: Quando dispensatio esset partialis, quoad actum, vt in voto castitatis, aut religionis, ad contrahendum matrimonium, non caret magna probabilitate asserere eam dispensationem primo actu extingui. Vt probant rationes num. 6. adductae. At probabilius reputo non extingui, sed licere ad alia matrimonia transire permanente eadem dispensationis causa. Ductor, quod ea restrictio tantum videatur excludere, ne voto castitatis ligatus excusetur a sacilegio, fornicando: & ne vouens religionem possit non inito matrimonio manere in saeculo (vt num. 7. explicauimus.) Non autem videtur excludere transitum ad alias nuptias prioribus solutis. Quando enim id intenditur, expressis verbis dicitur, (vt diximus num. 2.) Secundo, quia cum absoluta sit dispensatio in ordine ad matrimonium in eundem tollit absolute vinculum matrimonio obstant. Nihil ergo impedit transitum ad aliud. Tertio, quia quando absolute dispensatur cum illegitimo ad beneficium, est satis probabile eam dispensationem non arctari ad primum beneficium, sed eo dimisso extendi successiuè ad aliud, & aliud, quod tuerent Ioann. Andr. cap. 1. de filiis Presbyter. in 6. & cap. non potestis num. 5. de prebend. in 6. Angelus verb. beneficium, num. 24. & ibi Armilla num. 29. Syluest. verb. beneficium 2. quest. 11. num. 14. Tabiena verb. beneficium 2. quest. 17. num. 19. & reddit Ioann. Andr. rationem, quia dispensatio illa reddens illegitimum capacem, non respicit beneficium, sed personam. Et clarè hoc videntur indicare verba textus d. cap. in fine, ibi: Nisi vnicum beneficium obtinere. Tantum enim significant non licere illi virtute dispensationis, nisi vnicum retinere beneficium, non autem duo simul. Nec obstat ratio num. 6. adducta contra hanc declarationem, quia textus ille de omni beneficio loquitur: & ita quid speciale decernit in irregulari, ratione strictè intelligentiæ dispensationis: Nam si is non esset irregularis, posset simul duo beneficia compatibilia, quorum neutrum decenti sustentationi sufficiens est retinere, quod illicitum est irregulari, cum quo absolute dispensatur ad beneficium. Hucusque Sanchez.

2. Sed hanc sententiam non approbat Metolla, imò falsam existimat, tom. 1. disputat. 4. cap. 6. num. 51. non enim admittit argumentum Sanchez, nempe, quia dispensatio illa reddens illegitimum capacem, non respicit beneficium, sed personam. Sed hæc ratio debilis est, nam per eam dispensationem, vt supponimus, non aufert Pontifex irregularitatis im-

Sup. hoc supra in Ref. 55. §. 2. cursum in fine & in tom. 5. tr. 5. Ref. 143. §. 1. in fine, & in Ref. 174. §. Sed quia, & verif. Et dispensatus ad beneficium.

pedimentum, ortum ex illegitimitate, neque legitimat illegitimum (tunc enim vera esset opinio Sanchez;) sed tantum concedit, vt, non obstante eo impedimento, possit illegitimus consequi beneficium. Cum igitur dispensatio sit odiosa, intelligenda est de primo beneficio.

3. Notandum est etiam hæc, dispensationem simpliciter concessam illegitimo, vel irregulari, vt possit obtinere beneficia, intelligendam esse de beneficiis simplicibus, & non extendi ad curata & dignitates. Ratio est, quia dispensatio est odiosa, & per consequens strictè interpretanda, ita vt si aliquid operetur, extendenda amplius non sit; nisi dispensatio esset ad quæcumque beneficia; vel si concessa fuisset cum clausula, Motu proprio. Vnde ex dictis deducitur, falsam esse doctrinam Henriquez lib. 11. cap. 8. §. 10. dicentis, quod dispensatus ad beneficium curatum, non eget noua dispensatione pro Episcopatu; & quod homicida, si per dispensationem legitimam, fiat habilis ad omnes Ordines sacros, & illorum usum, videtur factus habilis ad beneficium, etiam curatum, & Pontificale; & quod dispensatus ad omnes Ordines, etiam Presbyteratus, potest consecrari Episcopus, & idem dicit lib. 14. cap. 8. §. 10

Sup. hoc in Ref. 143. vlt. coroll. ad lin.

RESOL. LIX.

An valida sit dispensatio circa irregularitatem homicidij, si non fuisse explicata circumstantia Sacerdotij, si occisus erat Sacerdos. Et an hoc etiam procedat, si Pontifex non esset dispensationem concessurus, si sciret dictam circumstantiam Sacerdotij? Ex p. 1. tr. 10. Ref. 8.

§. 1. Non esse validam, docet Suarez de legib. lib. 6. c. 24. n. 12. Rodriguez in sum. tom. 1. c. 179 n. 10. conclus. 5. & Auila de censur. part. 7. disp. 10. dub. 8. vbi sic ait: [Qui voluntarie occidit Presbyterum, & in pendenda dispensatione solum dicit, se occidisse hominem: non manet tutus, nec dispensatio est valida.] 2. Sed contrariam sententiam puto probabiliorum esse & illa docuit Sanchez de matr. tom. 3. lib. 8. disp. 21. n. 22. post illum Salas de legib. diff. 10. sect. 15. n. 122. & nouissimè Sanctarellus var. resol. p. 1. q. 62. n. 2. Pontius de matrim. lib. 8. c. 15. §. 4. n. 24. & Layman in Theol. mor. tr. 4. c. 32. n. 21. Et ratio est: quia talis circumstantia, nec iure, nec stylo Curie, nec consuetudine exprimenda apparet: ergo, &c. Et hoc puto adhuc verum esse; etiamsi Pontifex non esset dispensatione concessurus, si sciret dictam circumstantiam Sacerdotij, ex his, quæ tradit idem Salas loco cit. n. 148.

Sup. hoc in Ref. 143. vlt. coroll. ad lin.

RESOL. LX.

An dispensatio irregularitatis sit subreptitia, si non explicetur occisum fuisse Presbyterum? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 51.

§. 1. Affirmatiue respondet Naldus in summa, verb. Irregularis, & alij, quos ego citavi in part. 1. tr. 10. n. 37. quia iura iubent exprimi delictum, ex quo orta est irregularitas; & delictum erat Presbytericidium, quod est grauissimè qualificatum: ergo. Et hanc sententiam nouissimè tenet P. Perez de matrimonio, disp. 46. sect. 4. n. 7. & Gordonus in summa, lib. 2. q. 13. c. 6. n. 19. 2. Sed ego sibi supra, contrariam sententiam putavi probabiliorum cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Pontium de matrim. lib. 8. cap. 15. §. 4. num. 24.

Sup. hoc in Ref. 143. vlt. coroll. ad lin.

Quæ ratio est Ref. 143. vlt. coroll. ad lin. & verif. eius primæ annot.